

CAPUT VI.

Jura victoriae, pactorum bellicorum, et pacis.

ARGUMENTUM.

CCCIII. Victoria, ejusque effectus,
 CCCIV. Circa personas hostium, res
 et jura publica.
 CCCV. Varia pacta bellica.
 CCCVI. Pacis notio.

CCCVII. Jus ineundæ pacis.
 CCCVIII. Consensus paciscentium.
 CCCIX. Materia pacificationis.
 CCCX. Effectus et obligatio pacis.

§. CCCIII.

VICTORIA est prævalentia virium in hostes, sive is exitus actus bellici, quo quantitas virium unius efficit, ut alter porro resistere nequeat; estque *partialis* vel incompleta, uti contingit expugnata urbe, prælio feliciter gesto; aut *universalis* et completa, qua hostis eum in statum redigitur, ut deinceps resistendo impar sit. Ex his colliges:

(a) Sola prævalentia virium, aut major facultas physica neque efficit, neque demonstrat majorem facultatem moralem; quia vis non est jus; ideoque totum jus, quod victori competit, ex causa belli, non ex victoria provenit; si causa et justitia belli utrinque dubia est, uti cum de dubio succedendi jure dimicatur, eo valet victoria, ut ad justam transactionem adigi hostis queat.

(b) Jus victoriae respondet juri hostis in hostem, eoque pertinet, *primo* ut plena satisfactio pro illata injuria postulari possit; ubi dein etiam damnorum ex bello provenientium et expensarum bellicarum ratio habetur: *secundo*, ut vi repulsa possessionis securitas conservetur: *tertio*, ut gens victrix contra animum alterius aut vires nocendi se tutam præstet, et ad completam victoriam ac pacificationem nitatur.

§. CCCIV. Jura victoriae eo, quo explicavimus modo, attingunt personas hostium, eorum res, aut jura publica vel ipsam civitatem devictam.

(a) De personis hostium, et vita, et libertas, et captivitatis redemptio ejusque pretium seu lytrum in considerationem venit. Quia jus occidendi tanquam unicum atque extremum medium duntaxat in hunc finem competit, ut superetur resistentia; sequitur, ut cessante resistentia tanquam unico fine etiam ipsum medium, nempe jus occidendi cesset. Neque talio, nec præcedens contumacia resistendi, neque inferendus terror, si speciale delictum absuit, ratio sufficiens fundendi humani sanguinis esse possunt. Aliter de servitute disserendum. Nam ob jus plenæ satisfactionis ac securitatis in posterum conservandæ juri victoriae consentanea est servitus captivorum in bello saltem sub hac conditione, si victor læsionem præcedentem reparare, et securitati suæ aliter prospicere haud possit. Inde vero non modo de lytro, quo capti redimuntur, sed etiam de jure postliminii quæstiones non paucæ emergunt. Jus postliminii in eo situm est, ut personæ et res ab hoste captæ, et in potestatem gentis suæ redeuntes in pristinum statum restituantur; pertinet igitur id jus tum ad personas, quæ *reverti*, tum ad res, quæ *recipi* dicuntur.

(b) Jure victoriae res hostium devictorum privatae et publicæ victori acquiruntur, nisi qua obstant pacta dedititia, et promissio veniæ specialis. Id vero dominium hostis devictus pro injuria habet, quoad illud per transactionem aut pacificationem firmetur.

(c) Quoad civitatem victam, qui victor est, ad suam indemnitatem ac securitatem acquirit omnia jura publica atque inprimis imperium et autonomiam seu jus, quod civitati competeat suis legibus vivendi. Quo pertinent accessiones, dignitas et privilegia civitatis, jura ejus privata, ceu actiones, nomina activa et passiva.

§. CCCV. Victoriae tum effectus, tum limites fere sunt *pacta bellica*, sive ea, quæ inter belligerantes ineuntur permanente bello, ita nimirum, ut per ea bellum non finiatur. Eorum fides inter gentes omnino sancta est, vel ex sola naturæ humanæ conditione, quæ hostili statu minime tollitur. Istiusmodi pactorum alia sunt *publica*, quæ circa jura imperii et gentium belligerantium propria versantur, et a summo imperante ejusve belliducibus, vel minoribus magistratibus ineuntur: alia *privata*, quæ hostis cum subditis hostium inquit sine præjudicio tamen summæ potestatis. Species ac notiones istiusmodi pactorum sunt:

(a) *Inducia*, seu conventio, qua, manente bello, a bellicis actibus tempore quodam abstinendum est: sunt eæ vel universales vel particulares tum ratione loci, in quo eæ valent, tum actuum, qui sus-

penduntur. Atque hæ sunt *bellicæ*, per quas certamen cessat manente apparatu bellico: *pacificæ* appellantur, per quas et belli apparatus, perinde ut facta pace dissolvitur, non sublata causa belli; hæ speciatim *armistitium* dici solent (1).

(b) Manente statu belli, vis bellica sistitur per pacta seu *litteras commeatus*, quibus facultas secure inter belligerantes commeandi conceditur; iis affines sunt *litteræ salvæ guardiæ*, per quas certis personis rebusque immunitas a vi hostili conceditur.

(c) Pacta *deditionis* vel sine modo fiunt, aut cum modo, et nominantur *capitulationes* militum, urbium, provinciarum; inde aut *generales* sunt, per quas de pluribus urbibus vel integra provincia convenitur, aut *particulares* de unica arce. Pro variis clausulis et conditionibus a victis observandis, ceu quoad securitatem incolarum, conservationem religionis, libertatem, liberum discessum et commeatum militis præsidarii cum ordinariis signis honorum militarium capitulationes censentur *honorabiles*, aut contra.

(d) Pactis bellicis accensentur ea, quæ de redimendis vel permuandis captivis, vel obsidibus tradendis aut restituendis conficiuntur.

(1) *Treuga ad bella privata pertinebat, de qua agitur L. 1. Tit. XXXIV. Decretalium. Conf. Petr. de Marca in Concord. L. IV, C. XIV.*

§. CCCVI. *Pacis*, ut et belli nomen latissime patet, quemadmodum S. Augustinus in libris de civitate Dei explicat (1). Est pax quædam a natura hominibus præscripta, nempe concordia ex naturali eorundem inter se cognatione orta, qua homo homini, gens genti ad communia humanitatis officia obstringitur, quo illud generatim pertinet: *alterum non lædere: suum cuique tribuere* (2). Hoc autem loco pax seu potius *pactio pacis* aut *pacificatio* est publica inter gentes belligerantes conventio, qua bellum finitur seposita seu sublata belli causa; atque ita pax ab induciis differt, per quas sola vis belli aliquamdiu suspenditur: ab armistitio item, quod causam belli non seponit, aut tollit. In pactioe pacis quædam *generalia* sunt, quædam *specifica* seu huic pactioe præ aliis propria ac singularia:

(a) Generalia sunt ea quæ de consensu paciscentium, de paciscendi jure, de materia, deque effectu et obligatione pacis, perinde uti in pactis aliis, disquiri possunt.

(b) *Specialia* ad naturam pacificationis propriam pertinent, quæ in transactione ipse gentes facta sita est. Nam alterutrius partis

belligerantium causa certe injusta est: id autem agnoscere vel fateri neutra vult: nec vero inter litigantes, qui libertate et summo imperio gaudent, iudex cogitari potest; bellum igitur exitum non haberet, si illud definiri deberet, quæ pars potiori jure gaudeat, et jus petendi habeat, quid ex causa belli, quid ex damnis illius sibi deberi putet. Nihil ergo relinquitur, nisi ut lis in foro externo controversa et anceps aliquo dato, aliquo retento, id est, per transactionem terminetur (3). Uti igitur victoria non decidit justitiam belli, ita nec pax.

(1) *L. XIX, C. XIII. — (2) §. 3. Inst. de J. et J.*

(3) Fit transactio, dum omnia, quo loco sunt, relinquuntur, aut dum quædam restituuntur, quædam retinentur: alia de novo præstantur, alia non item.

§. CCCVII. Quia bella non geruntur, nisi pacis obtinendæ aut firmandæ causa, merito dixeris, jus pacificandi esse consecrarium juris bellandi, proindeque majestatis proprium habita ratione diversæ imperiorum formæ. De hoc jure conficiendæ pacis quæri potest:

(a) Cuinam competat, quando rex immaturæ ætatis, aut immutæ mentis est?

(b) An et regi pulso; imo et capto et quatenus tribui debeat? enimvero *uti quisque de jure suo disponit, ita jus est.*

(c) Qua potestate et effectu ministri gaudeant ad faciendam pacem delegati cum plena potentia? Quam vim eorundem ministrorum et belliducum *sponsio* habeat, seu conventio injussu summæ potestatis inita de jure publico?

(d) Et quia pax aut *universalis* est, qua omnes et singuli belli socii comprehenduntur, aut *particularis*, vel *separata*, qua una gens concluditur, aliis sociis exclusis; hinc ambigi solet, an gens belli socia fœderata jure gaudeat faciendi pacem particularem absque consensu partis fœderatæ; idque extra casum veræ necessitatis naturæ fœderis generatim repugnare censent.

§. CCCVIII. De consensu ad omne pactum necessario quæritur, utrumne in hoc genere pactioe exceptione doli, enormis læsionis, injusti metus is consensus pro nullo haberi possit? Inprimis inter gentes liberas nemo est, qui de dolo, enormi et injusta læsione, ac vi injusta pronunciet: dein pax naturam transactionis habet super omni belli causa et injuria initæ, qua causa belli seponitur, ejusque justitia haud decisa, bello finis im-

ponitur. Quare si causam de novo arripere, ac ventilare, aut læsionem, ac metum obtendere integrum esset, pax naturam suam amitteret, nec finis belli, sed suspensio foret (1).

(1) Conf. §. CCXC. et Grotium de J. P. ac B. L. III, C. XIX, §. 11 et C. XXV, §. 7. Boehmer J. P. U. Part. special. L. II, C. I, §. 37. in not.

§. CCCIX. *Materia* pacificationis ea est, super qua transigitur; quæ sine dubio potestati paciscentium subjecta esse debet, vel aliter pactione attingi non censetur nisi *quatenus* subjecta est. Secus profecto et jus seu facultas moralis transigendi deficeret. Et quia fere super pluribus rebus vel juribus transactio fit, idcirco et plures *articuli pacis* constituuntur, sive conventionis partes, quibus distinguuntur ea, de quibus singulatim quidpiam conventum est. Istiusmodi articuli, si ad eandem causam pertinent, *connexi* dicuntur; secus *diversi*. *Materia*, de qua convenitur, in his maxime consistit:

(a) Quia pax firma coalescere non potest, nisi præteritarum injuriarum ac malorum aboleatur memoria, et inimicitiae deponantur, et vindictæ studium abjiciatur; idcirco constituitur primo *amnestia*, seu injuriarum et offensionum utrinque illatarum publica ac sempiterna oblivio, et quidem aut *illimitata* relate ad omnes personas et causas, vel *restricta*; itemque aut *tacita*, aut *expressa*. In expressa inesse possunt: 1. oblivio injuriarum ex causa et tempore belli illatarum: 2. venia et aggratiatio personarum, quæ alterutri parti adstiterunt: 3. restitutio rerum maxime immobilium: 4. reparatio damnorum et expensarum belli: 5. renunciatio prætensionum. Quid tacite insit in amnestia, anceps disceptatio est.

(b) Altera est pacis materia, qua de bello ejusque objecto et causa transigitur. E. g. de provincia, in qua succedendi jus controversum fuit.

(c) *Materia pacis* seu articulorum et *publica* esse potest, uti cum agitur de alienatione regni, ejusve partis, vel bonorum ac reddituum coronæ: et *privata*, eminenti imperio pacem ineuntis obnoxia. Dein eadem materia sub lege *amicitiæ* attingi sæpe solet in pacificationibus, ejusmodi nimirum, qualis in natura status pacifici hominum continetur, quæ in officiis perfectis negativis, vel positivis quidem, sed solum imperfectis sita est.

§. CCCX. De effectu et obligatione confectæ pacis, cum exploratum sit, eandem tanquam unicum tranquillitatis ac salutis publicæ remedium, sanctam haberi et inviolabilem debere, animadvertenda nonnulla sunt:

(a) Cum pax salutis publicæ causa, proindeque civitatis nomine ineatur, idcirco pro fœdere reali per se habenda est, cujus obligatio ad successores transit; qui proin, nisi omnia velint evertere, causari haud possunt, sibi a decessoribus præjudicium creatum fuisse, et creari non potuisse.

(b) Etsi rebelles subditi jure imperii, non belli coerceantur; tamen pax cum his composita pro valida et inviolabili habenda est, ob ipsam amnestiam paci inhærentem, quæ remissionem injuriarum continet. Nec imperium eminentis ad auferenda jura subditis per pacem quæsita pertinet. Ipsa enim necessitas et utilitas publica, ex qua jus eminentis profluit, et cui alligatum est, postulat fidei pactitiæ sanctitatem; cum alias subditi arreptis semel armis in desperationem conjici, et ad extrema adigi deberent; eoquod nullum tranquillitatis recuperandæ subsidium reliquum haberent.

(c) Obligationi ac fidei pacis initæ contraria est *ruptura pacis*; quo nomine venit factum tum positivum, tum negativum pactioni pacis repugnans. Nec vero inter rupturam pacis, ac novam belli causam nihil interest. Quærent, an uno pacis articulo rupto, tota pax rupta videatur; sunt, qui inter connexos et diversos pacis articulos distinguunt: alii singulos sine discrimine ceu totidem conditiones considerant, quibus servatis, et non aliter, pactioni standum sit.

(d) Uti pacta singulorum hominum, sic et gentium firmantur variis pactis et actibus adjectitiis, cujusmodi sunt juramenta, fides regia, pignora etc. Gentium maxime propria est *guarantia*; uti enim inter gentes belligerantes ad componendam pacem tertius interponere consilium et operam potest, qui *mediator* dicitur; sic ad pacem firmandam accedere potest *guarantia*, a qua pax *guarantiata* nomen ducit. Consistit autem *guarantia pacis* in conventionione publica, qua gens genti utrique vel alterutri pacem facienti promittit securitatem pacis, proinde si opus est, auxilium quoque adversus eam, quæ pacem violat.

CAPUT VII.

Jus legationum inter gentes.

ARGUMENTUM.

CCCXI. Jus gentium communicandi inter se	CCCXIII. Et legationis jus provenit.
CCCXII. Id exerceri nequit sine legationibus; inde notio legati,	CCCXIV. Sanctitas legatorum,
	CCCXV. Aliaque jura.

§. CCCXI.

STATUS naturalis et originarius hominis non excludit societatem absolutam aliorum hominum; similiter nec status naturalis et liber gentium aliarum societatem excludit. Ea societas a natura instituta est ad mutuam communicationem rerum et operarum, ac demum ad felicitatem singularum personarum seu physicarum seu moralium. Mutua communicatio aliquando est juris naturæ perfecti, aliquando imperfecti, aliquando ad decorum duntaxat, naturæ vel moribus consentaneum, referri debet; quæ communicandi tria genera hic exponenda sunt.

(a) Cuius genti competit jus perfectum reparandi læsionem ab alia gente factam, aut repellendi præsentem vel præcavendi imminentem; et quia jus belli extremum est ad eum finem remedium, quod locum non habet, nisi desperatis lenioribus; idcirco genti etiam competit jus postulandi reparationem, cessationem, aversionem injuriæ; hæc postulatio fieri non potest sine communicatione et tractatu cum gente altera.

(b) Cuius genti competit jus perfectum obtinendi ab altera subsidii, conciliandi fœderis, conveniendi de commerciis aliisque pacis aut belli negotiis, si eadem hisce subsidiis reipsa eget ad conservationem aut perfectionem status sui. Igitur simile jus eidem competit, exponendi alteri suam indigentiam, aperiendi consilia sua, offerendi promissa sua. Atqui nec id sine communicatione et tractatu cum alia gente fieri potest.

(c) Ad mutuam gentium tranquillitatem ac felicitatem conser-

vandam valde conducibilis est testificatio existimationis, et benevolentia, quam gentes mutuo præbent, idque certis temporibus ratio decori postulat. At ne hæc quidem testificatio sine mutua gentium communicatione cogitari potest.

§. CCCXII. Quævis gens, quæ communicandi cum alia jus perfectum vel imperfectum, aut rationem decoro nixam habet, per se libertate gaudet eum communicationis modum determinandi. In statu polyarchico, id est, in aristocratia ac democratia fieri non potest, ut plures vel omnes simul, penes quos summa imperii est, cum altera gente communicent et tractent, sed singuli seligendi, qui aliorum seu potius universorum nomine agant; colloquia inter ipsos imperantes status monarchici instituta sæpe non modicis incommodis subjacent. At si ipsi inter sese communicandi jure gaudent, id æque per alios ac seipsos expediendi facultatem habent. Hinc intelligitur et necessitas legationum, et notio legatorum: *legati* enim vel *oratores* sunt, quibus tanquam subditis gentes sua negotia cum aliis gentibus coram gerenda committunt; qui proin duplici officio funguntur, procuratoris seu mandatarii, et officialis seu ministri gentis suæ. Inferes:

(a) Notio legati arctior est, quam procuratoris vel mandatarii; præterquam enim quod hic inter privatos et in privatis etiam negotiis adhibeatur, mandatum etiam in non subditum gentis cadit, a qua illud proficiscitur; at legatus necesse est, ut sit officialis et subditus gentis, a qua mandatum accipit: sola autem *officialis* seu ministri idea latius patet, quam legati; non enim si gentis negotia, etiam publica tractat, idcirco apud exteram gentem, et gentis nomine et cum solemnni mandato eadem tractabit. Ratio igitur legationis poscit, ut qui ea fungitur, gentis sit subditus, cujus negotia tractat: ut hujus gentis nomine ac mandato, extra territorium et apud exteram gentem eadem tractet. Si quis istiusmodi in territorio gentis, quacum agendum erit, jam existat, opus non erit missione, aut certe ipso imposito mandato censetur missus.

(b) Ideæ partiales, quas in legatione inesse diximus, etiam in feminas cadunt; quæ proinde ejusdem incapaces non sunt.

(c) Legatus, qua procurator et officialis gentis suæ, dum istius nomine ac mandato quidpiam agit, gentem suam repræsentat, estque ea qualitas *character repræsentativus* generalis legatorum.

(d) Est alia vis repræsentandi *specialis* et arbitraria sita in solemnitatibus; quæque a dignitate mittentis, ac mittendi modo pendet. Legati, qui personam ac dignitatem mittentis caractere speciali exhibent, *primi ordinis* dicuntur: reliqui *secundi ordinis*: ambo vel *ordinarii* sunt, assidui aut perpetui; vel *extraordinarii*, et temporales: itemque si cum plena potestate mittuntur, *plenipotentarii*; alias *formularii*. His secundum acceptam formulam tractare tantum, illis etiam concludere licet sub conditione, si ratum habeatur.

(e) Quia legatus nomine et mandato gentis suæ agit, necesse est, ne quis istiusmodi personam simulare possit, id per tesseram et testimonium publicæ fidei comprobet; unde genti, ad quam accedit, satis innotescat, quis, a quo, in quem finem, quo caractere, qua potestate mittatur. Eiusmodi testimonium publicis codicillis et instrumentorum tabulis consignatum *literæ credentiales* appellantur; a quibus alia mandata, seu manifesta seu arcana, et instructiones privata differunt. Contra facultas legato facta a gente, ut ad certum locum ire, et inde redire tuto possit, *commeatus* dicitur.

(f) A legatis segregandi sunt, 1. *agentes*, qui privata civitatis aut civium negotia intra vel extra territorium agunt; 2. *deputati*, qui a subditis ad imperantem: 3. *commissarii*, qui ab imperante ad subditos mittuntur.

§. CCCXIII. Jus legationum gentibus ab ipsa natura tributum est; gaudent enim juribus perfectis, imperfectis, tum etiam facultate tuendi decorum; ad istiusmodi jura exercenda sæpe opus est communicatione et tractatu inter gentes; hæc communicatio, ac tractatus aliter commode non fit, quam per legationes. Unde concludes:

(a) Jus legationum iis duntaxat competit, penes quos summa potestas est tractandi publica negotia. Civitate bellis civilibus discussa jus legationis est penes possessorem, vel utramque partem divisi populi, quasi binæ pro eo tempore respublicæ existerent.

(b) Admissio legatorum est juris naturalis, quando nempe ratio non suppetit eos rejicendi; ut proin rejectio aliquando strictæ justitiæ, aliquando æquitati et humanitati gentium, alias decoro adversetur. Cum hac obligatione admittendi legatos connexum est jus concedendi commeatum.

§. CCCXIV. Legatorum sanctitas non modo gentium moribus, sed naturali legi adscribenda est; nam gen-

tem, a qua mittuntur, repræsentant, quæque communicandi cum altera gente jus habet: uti igitur jura gentium, sic maxime legatorum sancta sunt, nec sine injuria in majestatem imperantis, a quo missus est, violari possunt. Ea violatio dictis, factis, aut neglectu honoris fit, quo alii ministri recipi solent.

§. CCCXV. De independentia legati ab imperio et jurisdictione ejus, apud quem degit, non est consentiens auctorum sententia. Sic autem videtur statuendum: caractere repræsentativus legati eam vim habet, ut pro eadem persona cum mittente relate ad officium sibi commissum habeatur. Sicut igitur una gens non pendet ab altera; ita etiam legatus nec quoad personam, nec quoad actiones suas dependet a potestate imperantis alteri genti, ad quam mittitur, modo sub caractere legati admissus et receptus sit. Enimvero imperans per ingressum in territorium alterius non censetur istius subditus fieri. Ex his de juribus legatorum hæc effici corollaria videntur:

(a) Persona legati respuit dependentiam et subjectionem relate ad gentem, ad quam mittitur, nec per admissa a se crimina, quantumvis atrocia eximitur a jurisdictione suæ gentis, a qua mittitur. Igitur legati jure gentium exempti sunt a jurisdictione civili et criminali illius gentis, ad quam mittuntur.

(b) Si quod legatus crimen admittit, quod genti, apud quam degit, se defendendi locum dat, sanctitatem suam defensionis haud juste opponet, saltem quando res tempusque non permittit, ut ad principem recurratur, vel spes non sit, ab illo debitam pœnam inflictum iri. Cautè tamen contra legatum etiam perduellionis et prodicionis reum procedi necesse est, ne gentes externæ injuste legatum suum condemnatum dicant: ac proin non convictum, sed oppressum fuisse ab ea gente, quæ in sua causa accusatrix, testis et judex est.

(c) Ceterum jus gentium naturale nihil aliud videtur tribuere legatis, quam ut princeps teneatur legatis ad se missis tantam securitatem et immunitatem præstare, quantam legatis suis alibi præstari cupit. Reliqua fere diversis gentium moribus, aut pactis determinantur.